

АНАЛІЗ РІВНЯ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Дранко Г. М.¹, Ольвінська Ю. О.²

¹ – студент, кафедра статистики,

² – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Дранко Г. М., Ольвінська Ю. О. Аналіз рівня життя населення України. У статті досліджено сучасний стан системи соціального захисту населення в Україні та проблеми у сфері державного регулювання рівня і якості життя українського населення як основного показника ефективності соціальної політики.

Ключові слова: рівень життя, якість життя населення, соціальна політика, соціальний захист, бідність, добробут, система соціального забезпечення.

Дранко А. М., Ольвинская Ю. О. Анализ уровня жизни населения Украины. В статье исследовано современное состояние системы социальной защиты населения в Украине и проблемы в сфере государственного регулирования уровня и качества жизни населения как основного показателя эффективности социальной политики.

Ключевые слова: уровень жизни, качество жизни населения, социальная политика, социальная защита, бедность, благосостояние, система социального обеспечения.

Dranko A. M., Olvinskaya J. O. Analysis of the standard of living of the population of Ukraine. The article studies the current state of the system of social protection of the population in Ukraine and the problems in the sphere of state regulation of the level and quality of life of the population as the main indicator of the effectiveness of social policy.

Keywords: standard of living, quality of life of the population, social policy, social protection, poverty, welfare, social security system.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Дранко, Г. М. Аналіз рівня життя населення України [Текст] / Г. М. Дранко, Ю. О. Ольвінська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 2 – Одеса, ОНЕУ. – 2016. – С. 123 – 128.

Постановка проблеми. Для України в сучасних умовах розвитку потрібні значні зміни у сфері соціального захисту населення, тому що соціальний захист є основним завданням соціальної політики держави і ставить за мету забезпечення добробуту та прав і гарантій людини у сфері

рівня і якості життя [5]. Адже сьогодні в Україні поглиблюється соціальне розшарування, яке призводить до розбалансування можливостей задоволення основних соціальних потреб населення. Досі продовжують залишатися низькими рівень та якість життя. Система соціального захисту та соціальної політики в країні цілком ще не задовольняє життєві потреби населення. Проблеми у сфері соціального захисту населення ще залишаються і вирішення їх відкладається на невизначений термін. На сьогодні основною проблемою в Україні є і залишається проблема подолання бідності, тому що більша частина працюючого населення країни має дуже низький рівень доходів, який є найважливішим показником добробуту. Висока диференціація умов і рівня життя українського населення, нерівномірність розвитку регіонів стримують динаміку соціально-економічного зростання країни та підсилюють соціальне напруження [1]. Тому сьогоднішні зміни розвитку сучасного українського суспільства вимагають позитивних зрушень у розвитку національної економіки та пошуку ефективних методів підвищення рівня та якості життя населення.

Метою статті є дослідження сучасного стану системи соціального захисту в Україні та виявлення проблем у сфері державного регулювання рівня і якості життя українського населення.

Виклад основного матеріалу. Рівень життя – характеристика економічного добробуту населення, що вимірюється як реальний дохід на душу населення та кількість населення за межею бідності

Якість життя – ступінь відповідності умов і рівня життя науково обґрунтованим нормативам або визначеним стандартам [4, с. 240].

Рівень життя постійно змінюється і залежить від стану економіки. На сьогодні визначальним чинником, що впливає на рівень життя українського населення, є економічна ситуація, що склалася в країні сьогодні.

За останніми даними Держстату, середня зарплата в Україні порівняно з 2014 роком зменшилася на 557 грн до 3 455 грн. Рівень життя людей залежить від двох показників: доходів та цін. Крізь їх призму можна побачити, якою є динаміка життя в цілому - негативною чи позитивною. Середня заробітна плата по Україні представлена на рис.1

"Сьогоднішня динаміка доходів полягає у зяттяванні соціальних поясів, тобто заморожуванні основних соціальних показників - мінімальної зарплати та мінімальної пенсії, від яких нараховуються всі інші соціальні платежі. Це означає, що доходи не ростуть", - каже голова Комітету економістів України Андрій Новак.

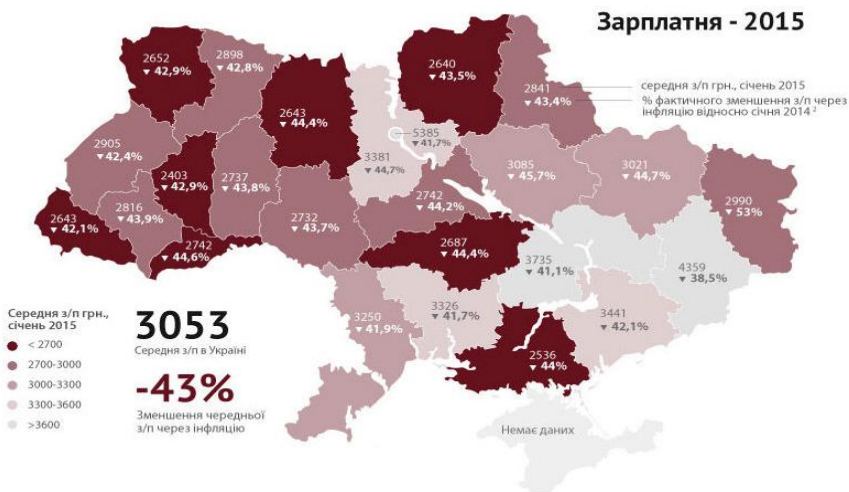

Рис.1 Середня заробітна плата в Україні у 2015 році

За даними Держстату, у січні 2015 року середня зарплата зменшилася у різних галузях. У сільському господарстві - з 2 869 грн до 2 482 грн, у фінансовій та страховій сфері - з 8 171 грн до 7 192 грн, в освіті - з 3 064 грн до 2 542 грн.

Нині Україна опинилася за межами економічного та соціального прогресу. Відсутня збалансованість між економічним зростанням та соціальними видатками і неспроможність національної економіки повністю забезпечити всі зобов'язання держави, що дуже перешкоджає ефективному соціальному розвитку. Компанія Research & Branding Group провела опитування посеред населення України і дві третіх жителів країни відзначають зменшення рівня доходів протягом останніх півроку. Через глибоку девальвацію гривні і падіння ВВП ціни ростуть високими темпами. На долю українців в останній рік випали різке подорожчання комунальних послуг, зростання вартості проїзду, ріст цін на послуги зв'язку, продукти та ліки. Непередбачувана ситуація в країні змусила багатьох взяти курс на економію. Хтось відклав придбання житла, інші відмовляються від нового одягу, комусь доводиться економити навіть на їжі. На рис.3 продемонстровані результати опитування компанії Research & Branding Group.

На чому почали економити українці?

Дослідження компанії Research & Branding Group

■ Березень 2014 ■ Лютий 2015

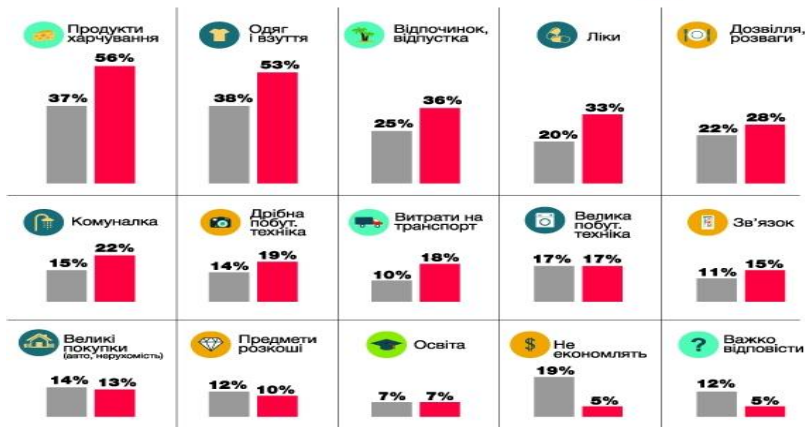

Рис.3 На чому почали економити українці у 2015 році

Складна економічна ситуація також вдарила по середньому класу. Хоча зараз, як і раніше, існують проблеми з визначенням середнього класу, цілком зрозуміло, що цей прошарок останнім часом суттєво звузився. В Україні середній клас помилково асоціюють з малим та середнім бізнесом.

Насправді середній клас у цивілізованій країні - це найменші працівники, рівень доходів яких дозволяє їм широке споживання товарів і послуг, двічі на рік відпочивати, оплачувати усі витрати і заощаджувати. Аби в столиці належати до середнього класу, людина повинна заробляти щонайменше 10 тис грн на місяць. Для регіонів - не менше 5 тис грн. Це сума, з якої близько 1 тис грн іде на оплату комунальних послуг, 500 грн - на транспорт. Далі - продукти, ліки і певні заощадження.

Колишні представники середнього класу відкладають інвестиційні витрати, наприклад, купівлю нерухомості, економлять на оренді житла, подорожах, одязі, кіно та інших розвагах, а значить, автоматично випадають з цієї категорії.

Одна з характеристик середнього класу - наявність власного автомобіля. Однак різке подорожчання бензину змусило багатьох пересісти на громадський транспорт. За даними Держстату, в Україні у січні 2015 року через АЗС було продано 138,1 тис тонн бензину, що на 34,1% менше, ніж у січні 2014 року.

Зашкодило гаманцям українців і підвищення комунальних тарифів. Тепер за однокімнатну "хрущівку" доводиться платити близько 550 грн на місяць. Попереду - анонсоване владою підняття цін на газ на 280% і близько 66% на тепло.

В ході таких подій було проведено опитування на скільки людині вистачить своїх заощаджень, якщо вона втратить всі джерела доходів. З отриманих результатів можна зробити висновки, що на сьогоднішній день більшість громадян не має заощаджень, ці дані продемонстровані на рис.4

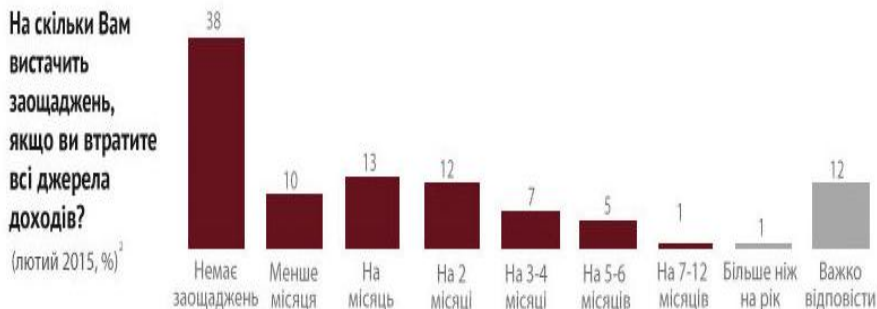

Рис.4 На скільки вистачить заощаджень у людини, якщо вона втратить всі свої джерела доходів.

Невиважена політика у сферах ціноутворення і заробітної плати призводить до подальшого зниження рівня життя українського населення, знецінення мотивації трудової діяльності, підсилює соціальну напруженість і стихійні тенденції в розвитку суспільства. Рівень соціальної захищеності українського населення є низьким порівняно зі стандартами розвинутих країн не стільки через слабку соціальну спрямованість державних витрат, скільки через низький рівень оплати праці.

Традиційно в період економічних негараздів страждають найбільш незахищені верстви населення. Українці, у яких і раніше витрати на їжу сягали 80% доходів, не спроможні коригувати бюджет.

Соціальні потреби найбільш соціально незахищених категорій населення в Україні задовольняються недостатньою мірою: високий рівень бідності, особливо у сім'ях із дітьми та сім'ях з інвалідами або непрацюючими особами працездатного віку, свідчить про недостатню ефективність механізмів соціальної підтримки з боку держави найбільш соціально незахищених категорій населення [3, с. 100-101].

Такі люди відмовляються платити за квартиру чи за гуртки для дітей. Вони не можуть купувати ліки, і хвороба заводять їх у глухий кут. Є інший варіант: люди переходять на дешевші чи просто синтетичні продукти.

Однією з передумов такої ситуації стало заморожування мінімальних зарплат і пенсій майже на весь 2015 рік. Згідно із законом, мінімальна зарплата до грудня 2015 року, як і протягом 2014 року, стано-

вила 1 218 грн, а прожитковий мінімум, від якого розраховується мінімальна пенсія, - 949 грн.

Мінімальна пенсія, яку отримує більшість українських пенсіонерів, за міжнародними стандартами - це пенсія бідності, на рівні країн третього світу. Наслідок - різке погіршення рівня життя більшості пенсіонерів.

Висновки. Таким чином, найважливішим напрямом соціально-економічної політики уряду та держави повинно бути досягнення стійкої позитивної динаміки добробуту населення на основі збільшення платоспроможного попиту, зокрема підвищення заробітної плати працюючого населення. Необхідною постає розробка системи соціальних стандартів, яка б дійсно забезпечувала гідний рівень життя населення та відповідала європейським стандартам, при цьому її запровадження має передбачати поступові етапи досягнення цих стандартів протягом кількох років окремо для кожної категорії населення. Також необхідно встановити реальний прожитковий мінімум, удосконалити методiku його визначення, яка має узгоджуватися із соціально-економічними умовами, що змінюються в країні [2, с. 7].

ЛІТЕРАТУРА

1. Куйбіда М. Державне регулювання соціально-економічного розвитку регіонів / М. Куйбіда, К. Черніцина. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.lvivacademy.com>
2. Мельниченко О. А. Підвищення рівня та якості життя населення: механізм державного регулювання : монографія / О. А. Мельниченко. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ "Magistr", 2008.
3. Система соціального захисту та соціального забезпечення в Україні. Реальний стан та перспективи реформування. – К. : Центр громадської експертизи, 2009. – 104 с.
4. Удотова Л. Ф. Социальная статистика / Л. Ф. Удотова. – К. : КНЕУ, 2002. – С. 240.
5. Управління соціальним і гуманітарним розвитком : навч. посіб. / авт. кол. : В. А. Скура-тівський, В. П. Трощинський, Е. М. Лібанова та ін. ; за заг. ред. В. А. Скуратівського, В. П. Тро- щинського : у 2 ч. – К. : НАДУ, 2009. – Ч. 1. – 456 с.
6. Самотоєнкова О. В. Соціальна статистика: навчальний посібник / О. В. Самотоєнкова, Ю. О. Ольвінська. - Одеса: ОДЕУ, 2009. – 102 с.
7. Вітковська К. В. Проблемні питання оцінки рівня бідності населення // К. В. Вітковська. – Науковий вісник. - №2(210). – 2014. - С. 19-31.
8. Вітковська К. В. Моніторинг диференціації рівня доходів населення на регіональному рівні // А.З. Підгорний, К.В. Вітковська. - Формування ринкових відносин в Україні. – 2013.- №9/1(148). – С. 62-65.
9. Самотоєнкова, О. В. Економічна статистика: навчальний посібник / О. В. Самотоєнкова, Ю. О. Ольвінська. - Одеса: ОДЕУ, 2010. – 182 с.